

Trends & ontwikkelingen Gemeente Súdwest-Fryslân

02/26

Planbureau
Fryslân

Brede welvaart in beeld: hoe staat Súdwest-Fryslân ervoor?

Hoe gaat het écht met Súdwest-Fryslân? Hoe staat de gemeente ervoor op het gebied van gezondheid, welzijn, werk, wonen en leefomgeving? En hoe ontwikkelen deze aspecten zich door de tijd heen?

Deze publicatie brengt in kaart hoe het staat met de brede welvaart in Súdwest-Fryslân – nu én richting 2040. Het rapport laat zien waar het goed gaat, waar zorgen ontstaan en op welke punten de gemeente en haar inwoners voor grote keuzes staan. Want hoewel inwoners hun leven gemiddeld als positief ervaren, wijzen de onderliggende cijfers op een aantal hardnekkige trends: een snel ouder wordende bevolking, druk op het zorgsysteem en verenigingsleven, een kwetsbare arbeidsmarkt, groeiende mentale belasting en zorgen over leefbaarheid en klimaat.

Deze ontwikkelingen raken niet iedereen in gelijke mate. Met name inwoners met een lagere sociaaleconomische positie blijken op meerdere terreinen minder weerbaar (Planbureau Fryslân, 2024). Dat maakt het belangrijk om nú het gesprek te voeren over de toekomst: hoe zorgen we ervoor dat Súdwest-Fryslân ook in 2040 een plek is waar mensen gezond, verbonden en met perspectief kunnen leven?

Deze vierjaarlijkse publicatie – gekoppeld aan de gemeenteraadsverkiezingen – biedt bestuurders, beleidsmakers en inwoners handvatten voor onderbouwde keuzes. Alle cijfers zijn terug te vinden in een [online dashboard](#), dat jaarlijks wordt geactualiseerd.

Welke rol spelen vergrijzing en ontgroening in Súdwest-Fryslân?

Toename 65-plussers in Súdwest-Fryslân

Súdwest-Fryslân heeft net als de rest van Fryslân steeds meer te maken met vergrijzing. Zo is de verwachting dat er in 2040 ruim 7300 meer 65-plussers zijn dan in 2020. Dat is een toename van 36 procent. Op dit moment is 25 procent van de inwoners van Súdwest-Fryslân 65 jaar of ouder. De verwachting is dat dit aandeel in 2040 is gestegen naar 31 procent van de bevolking. Daarmee is de vergrijzing hoger dan gemiddeld in Fryslân en Nederland. Verder neemt de levensverwachting toe, waardoor het aantal mensen boven de 75 jaar toeneemt. Dit wordt ook wel dubbele vergrijzing genoemd (CBS, 2025).

Minder mantelzorgers beschikbaar

Het overheidsbeleid is er al jaren op gericht om mensen langer zelfstandig thuis te laten wonen. Dit vraagt om meer ondersteuning van het sociale netwerk, maar met de huidige demografische veranderingen wordt dit steeds lastiger. Mantelzorg wordt namelijk het meest verleend door 50- tot 75-jarigen (PBL, 2018). Mensen boven de 85 hebben dit over het algemeen het meeste nodig. In de komende 25 jaar zal het aantal 85-plussers behoorlijk toenemen, terwijl het aantal 65- tot 75-jarigen zal afnemen.

Daardoor zullen er veel minder potentiële mantelzorgers zijn per 85-plusser. Waar er in de gemeente Súdwest-Fryslân in 2011 nog zestien potentiële mantelzorgers waren per 85-plusser, is dit gedaald naar twaalf potentiële mantelzorgers op dit moment. De verwachting is dat in 2040 nog zes potentiële mantelzorgers per 85-plusser beschikbaar zijn (Provincie Fryslân, 2024).

Zorgstelsel onder druk

Het aantal (oude) ouderen in Súdwest-Fryslân stijgt. Over het algemeen geldt dat hoe ouder mensen worden, hoe meer zorg ze nodig hebben. Ook is de verwachting dat het aantal inwoners met welvaartsziektes, zoals overgewicht en chronische aandoeningen in Nederland, toeneemt in de komende jaren (RIVM, 2024). Samen zorgt dit voor een hogere zorgvraag. In combinatie met de afname van het aantal potentiële mantelzorgers en een dalende beroepsbevolking leidt dit tot een toenemende druk op het zorgstelsel en stijgende kosten van de zorg.

Minder kinderen geboren in Súdwest-Fryslân

Súdwest-Fryslân heeft een lange tijd te maken gehad met ontgroening. Zo zijn er in 2025 ruim 1500 (-10%) minder kinderen (0-14 jaar) dan in 2018. De verwachting is dat het aantal kinderen in Súdwest-Fryslân tot 2038 blijft krimpen. Deze krimp van de afgelopen jaren heeft invloed op de toekomst. De kinderen die de afgelopen tien jaar niet geboren zijn, gaan ook niet naar school. Mede hierdoor zijn er de afgelopen jaren een aantal basisscholen gesloten in Súdwest-Fryslân. Dat is nu merkbaar in het voortgezet onderwijs en straks op het mbo en hoger onderwijs. Komende jaren zal de instroom op de arbeidsmarkt hierdoor ook geringer zijn.

Hoe gaat het met de mienskip in Súdwest-Fryslân?

Veel gevraagd van de mienskip

Súdwest-Fryslân heeft van oudsher veel gemeenschapszin. Inwoners doen vaker vrijwilligerswerk dan gemiddeld in Nederland. Ook is het vertrouwen in elkaar groot en wordt er samengewerkt in verschillende verbanden, zoals het organiseren van dorps- en wijkfeesten, het opzetten van energiecoöperaties en het reilen en zeilen van het verenigingsleven.

Maar de samenleving verandert. De invloed van traditionele instituties, zoals het huwelijk en de kerk, neemt af (CBS, 2024). Het aantal eenpersoonshuishoudens neemt toe. Het aantal ouderen neemt toe en het aantal werkenden neemt af. Tegelijkertijd trekt de landelijke overheid zich terug en wordt er van inwoners verwacht dat zij steeds meer zelf doen. Dat roept de vraag op: hoeveel kan de mienskip aan?

Zorgen over toekomst verenigingen

Bijna een derde (30%) van de inwoners van regio Zuidwest Fryslân, waar gemeente Súdwest-Fryslân en de Fryske Marren onderdeel van is, maakt zich zorgen over de toekomst van hun vereniging. Dit komt onder andere doordat het steeds lastiger is om vrijwilligers te vinden voor structurele werkzaamheden, zoals bestuurstaken. De meeste inwoners willen graag dat verenigingen blijven bestaan. Slechts vier procent vindt het niet erg als er verenigingen verdwijnen (Planbureau Fryslân, 2025).

Gemiddeld vertrouwen in instituties

Het vertrouwen in instituties in Súdwest-Fryslân is ongeveer hetzelfde als in Fryslân en Nederland. Hoe verder weg de overheid, hoe minder vertrouwen er is over het algemeen. Meer dan driekwart (79%) van de inwoners van regio Zuidwest Fryslân heeft vertrouwen in de gemeente, terwijl 49 procent vertrouwen heeft in de Tweede Kamer (Planbureau Fryslân, 2025).

Hoe gaat het met het welzijn in Súdwest-Fryslân?

Hoge tevredenheid met het leven

Inwoners van Súdwest-Fryslân zijn over het algemeen tevredener met het leven dan gemiddeld in Nederland in de afgelopen jaren. Ook ervaren inwoners minder stress en lopen ze minder risico op angst en depressie dan gemiddeld in Fryslân en Nederland (GGD Fryslân, 2025).

Eenzaamheid gedaald

In Súdwest-Fryslân voelt 38 procent van de inwoners zich in 2024 matig tot ernstig eenzaam. In 2022 was dat aandeel nog 47 procent. Het aandeel inwoners dat zich eenzaam voelt, is lager dan gemiddeld in Fryslân (43%) en Nederland (46%) (GGD Fryslân, 2025).

Aantal mensen met gezondheidsproblemen stijgt

In Súdwest-Fryslân heeft ruim een derde (34%) van de inwoners een chronische ziekte en ongeveer de helft heeft overgewicht. Deze percentages zijn vergelijkbaar met Fryslân en Nederland. Wel wordt er iets meer bewogen dan gemiddeld in Fryslân en Nederland (GGD Fryslân, 2025). Door de toenemende vergrijzing is de verwachting dat het aantal gezondheidsproblemen toe gaat nemen de komende jaren.

Mentale druk op beroepsbevolking neemt toe

De komende jaren zal de druk op de beroepsbevolking toenemen als gevolg van vergrijzing en ontgroening. Steeds vaker zullen werkenden mantelzorg moeten verlenen aan hun ouders, vanwege de toenemende zorgdruk. Tegelijkertijd zijn er minder leerkrachten beschikbaar, wat leidt tot meer uitval van lessen of zelfs hele lesdagen. Ouders zullen hierdoor vaker zelf voor hun kinderen moeten zorgen. Daarnaast neemt ook de werkdruk toe: er moet meer werk worden verzet met minder mensen. Deze combinatie van factoren zorgt voor een stijgende mentale belasting.

Hoge veiligheid in Súdwest-Fryslân

Fryslân behoort al jaren tot de veiligste provincies van Nederland. Súdwest-Fryslân is hierop geen uitzondering. Er zijn minder geregistreerde misdrijven dan gemiddeld in Nederland. Ook zijn inwoners van regio Sneek (BT) minder vaak slachtoffer van traditionele, vermogensdelicten en vernielingen dan gemiddeld in Nederland. Wel is het slachtofferschap van vooral traditionele criminaliteit gestegen in de afgelopen jaren (CBS, 2025a).

Hoe gaat het met de bestaanszekerheid in Súdwest-Fryslân?

Lager inkomen dan gemiddeld in Nederland

Het gemiddeld (gestandaardiseerd) besteedbaar inkomen per huishouden in Súdwest-Fryslân ligt in 2024 op 38.900 euro. Dat is ongeveer gelijk aan het Friese gemiddelde (€38.300), maar lager dan het landelijke gemiddelde (€42.700) (CBS, 2025b).

Minder moeite met rondkomen

In Súdwest-Fryslân heeft tien procent van de inwoners in 2024 moeite met rondkomen. Dat is lager dan gemiddeld in Fryslân (12%) en Nederland (13%) (GGD Fryslân, 2025).

Minder schulden, evenveel armoede

In Súdwest-Fryslân is het aandeel inwoners met geregistreerde problematische schulden lager dan gemiddeld in Fryslân en Nederland. Het aandeel inwoners dat langdurig – ten minste een jaar – moeten rondkomen van een inkomen tot aan de lage inkomensgrens is hetzelfde als in Fryslân en Nederland (CBS, 2025c).

Hoe gaat het met de economie in Súdwest-Fryslân?

Krappe arbeidsmarkt in Súdwest-Fryslân

Er is op dit moment al sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Dit komt deels doordat de potentiële beroepsbevolking is gekrompen de afgelopen jaren, terwijl het aantal banen steeg (Provincie Fryslân, 2025).

Het aantal potentiële werknemers zal de komende jaren flink blijven afnemen. Naar verwachting zijn er in Súdwest-Fryslân ongeveer 5000 minder mensen beschikbaar voor de arbeidsmarkt (15-75 jaar) in 2040 ten opzichte van 2025 (Provincie Fryslân, 2024). Dit zal voor toenemende krapte zorgen op de arbeidsmarkt in Fryslân, die met name voelbaar zal zijn binnen de sectoren techniek, bouw & procesindustrie en gezondheidszorg & welzijn (ROA, 2024).

Snelle ontwikkelingen in duurzaamheid en technologie

Op dit moment verandert er veel op economisch gebied. De economische actieagenda's van overheden richten zich niet alleen op het verdienen van geld, maar de nadruk wordt sterker gelegd op de bredere maatschappelijke waarde van bedrijven (Provincie Fryslân, n.d.). Duurzaamheid speelt hierin een groeiende rol. Er worden stappen gezet richting een circulaire economie, waarin afval wordt geminimaliseerd en grondstoffen steeds opnieuw worden gebruikt.

Daarnaast gaan digitale en technologische ontwikkelingen razendsnel. Dit zorgt ervoor dat banen veranderen of zelfs verdwijnen. Dat vraagt om flexibiliteit van zowel werknemers als bedrijven. De vraag is: hoe kan Súdwest-Fryslân hierin meebewegen?

Gezondheids- en welzijnszorg grootste sector

De meeste banen in Súdwest-Fryslân zijn te vinden in de sector gezondheids- en welzijnszorg (18%). De tweede grootste sector is groot- en detailhandel (17%), en is ongeveer even groot als gemiddeld in Fryslân. De sector landbouw en visserij is iets groter dan elders in Fryslân, maar vormt slechts zes procent van de werkgelegenheid. De sector openbaar bestuur en overheid is iets kleiner dan gemiddeld in Fryslân. Voor de rest lijkt de sectorstructuur behoorlijk op die van de provincie als geheel (Provincie Fryslân, 2025).

Lager opleidingsniveau

Het aandeel inwoners met een hbo- of wo opleiding in Súdwest-Fryslân is met 29 procent lager dan gemiddeld in Nederland (37%) (CBS, 2025d). De overheid stimuleert mensen om te blijven leren, ook als ze al een baan hebben, maar niet iedereen doet dit evenveel.

Inwoners met een mbo, hbo- of wo opleiding doen vaker een opleiding of cursus tijdens hun carrière dan inwoners met een mbo-opleiding of geen vervolgopleiding (Planbureau Fryslân, 2025a).

Hoe kan de ruimte in Súdwest-Fryslân optimaal worden benut?

Grote opgaven in een beperkte ruimte

De ruimte van Súdwest-Fryslân is een schaars goed. In 2022 bestond de helft (50%) van de gemeente uit agrarisch terrein, 42 procent uit binnenwater en twee procent uit bos en open natuurlijk terrein. Twee procent van de oppervlakte wordt besteed aan woongerrein. Vooral het aandeel binnenwater is fors groter dan gemiddeld in Fryslân en Nederland (CBS, 2025e).

Om de leefomgeving van Súdwest-Fryslân voor toekomstige generaties leefbaar te houden nemen overheden maatregelen. Zo wordt stap voor stap overgegaan op het gebruik van duurzame energie. Ook wordt er gebiedsgericht gewerkt aan natuurherstel, waterkwaliteit en klimaat. Tegelijkertijd is er een tekort aan geschikte woningen, en zijn er plannen om extra huizen te bouwen.

Al deze overheidsplannen vergen ruimte. Hoe kan de ruimte in Súdwest-Fryslân optimaal worden benut?

Tekort aan (geschikte) woningen

In Súdwest-Fryslân is een tekort aan geschikte en betaalbare huizen (voor kleinere huishoudens en ouderen) en de verwachting is dat dit tekort gaat toenemen. De verkoopprijs van koopwoningen is gestegen en de inschrijfduur voor sociale huurwoningen is in Súdwest-Fryslân gemiddeld drie jaar (Planbureau Fryslân, 2024a).

Meer huishoudens, maar kleiner

Het aantal huishoudens in Súdwest-Fryslân stijgt al jaren. Op dit moment zijn er ruim 41.000 huishoudens in Súdwest-Fryslân. De verwachting is dat het aantal huishoudens tot 2040 met meer dan 2000 gaat stijgen. Dat betekent dat voor deze huishoudens een geschikte woning nodig is (Provincie Fryslân, 2024).

De stijging van het aantal huishoudens komt met name doordat het gemiddeld aantal personen per huishouden daalt. Er zijn minder kinderen geboren en het aantal eenpersoonshuishoudens neemt toe, waarvan een groot deel alleenwonende ouderen.

Naast dat er meer woningen nodig zijn, is er waarschijnlijk ook behoefte aan andere soorten woningen. In Súdwest-Fryslân staan relatief veel grote en vrijstaande woningen (CBS, 2025f). Deze zijn minder geschikt voor kleinere huishoudens en voor 65-plussers. Daarnaast kan niet iedereen een vrijstaande (middel)grote woning betalen. Mogelijk sluit vraag en aanbod van de bestaande woningvoorraad van Súdwest-Fryslân dus niet goed op elkaar aan.

Hoe gaat het met de leefomgeving in Súdwest-Fryslân?

Klimaatverandering houdt inwoners bezig

Een ruime meerderheid van de inwoners van regio Zuidwest Fryslân maakt zich zorgen over klimaatverandering. Zesenvijftig procent geeft aan zich (veel) zorgen te maken, 28 procent is neutraal en vijftien procent maakt zich geen zorgen. Het aandeel dat zich zorgen maakt is bijna even groot als gemiddeld in Fryslân (59%) (Planbureau Fryslân, 2025b). De broeikasgasemissie in Súdwest-Fryslân ligt hoger dan gemiddeld in Fryslân (CBS, 2025g).

Gemeenten spelen een belangrijke rol in het toekomstbestendig maken van de leefomgeving. Denk aan het tegengaan van wateroverlast, droogte en hittestress. Gevolgen van klimaatverandering waar ook Súdwest-Fryslân mee te maken heeft.

Zorgen over het landschap en biodiversiteit

Ook het landschap en de natuur roepen zorgen op. In regio Zuidwest Fryslân vindt 41 procent van de inwoners dat het Friese landschap de afgelopen vijf jaar is verslechterd. De meeste zorgen gaan over het verstenen van particuliere tuinen, de komst van invasieve soorten, de aanleg van zonneparken en het verdwijnen van bomen, planten en dieren. Ongeveer driekwart van de inwoners uit deze regio maakt zich hier zorgen over (Planbureau Fryslân, 2025c).

Relatief veel huishoudelijk restafval

In Súdwest-Fryslân wordt relatief veel huishoudelijk restafval geproduceerd, namelijk 196 kilo per inwoner in 2024. Daarmee scoort de gemeente hoger dan gemiddeld in Fryslân (171 kg) en Nederland (146 kg) (CBS, 2025h).

Hoe gaat het met de bereikbaarheid en voorzieningen in Súdwest-Fryslân?

Grotere afstand tot basisvoorzieningen

In Súdwest-Fryslân is de gemiddelde afstand tot voorzieningen groter dan gemiddeld in Nederland. Súdwest-Fryslân is qua oppervlakte de grootste gemeente van Nederland. Door de aanwezigheid van het ziekenhuis in Sneek is de gemiddelde afstand tot een ziekenhuis of buitenpolikliniek negen kilometer. Dat is hoger dan gemiddeld in Nederland (5 km). De afgelopen jaren is er sprake geweest van een verhuizing van het ziekenhuis naar Joure, maar de financiële risico's werden door het ziekenhuis in Sneek als te groot gezien.

De afstand tot een treinstation is even groot als in Nederland, namelijk vijf kilometer. Wel is de afstand tot een belangrijk overstapstation met 27 kilometer, groot (CBS, 2025i).

Minder voorzieningen beschikbaar

Door schaalvergroting en demografische veranderingen is het voorzieningenniveau in Súdwest-Fryslân in de afgelopen jaren afgenomen. Zo zijn er basisscholen en winkels gesloten. Deze trend wordt beïnvloed door verdere vergrijzing en ontgroening: zonder ingrijpen bestaat het risico dat ook in de toekomst voorzieningen verdwijnen.

Voor veel inwoners vormt de grotere afstand tot voorzieningen geen direct probleem, mede doordat het autobezit in Súdwest-Fryslân bovengemiddeld ten opzichte van Nederland is (CBS, 2025j). Veel inwoners zijn gewend langere afstanden te overbruggen. Toch is er een groep die kwetsbaarder is: mensen die minder mobiel zijn, bijvoorbeeld door leeftijd, gezondheid of het ontbreken van vervoer, kunnen wel degelijk hinder ondervinden van het beperkte aanbod en de grotere afstanden.

Uit onderzoek blijkt dat inwoners van de regio Zuidwest Fryslân de basisschool, supermarkt en huisarts als de belangrijkste voorzieningen beschouwen. Deze basisvoorzieningen spelen een cruciale rol in het dagelijks leven en de leefbaarheid van dorpen en wijken (Planbureau Fryslân, 2025d).

Nu keuzes maken voor toekomstig geluk

De brede welvaart in Súdwest-Fryslân staat er op dit moment nog relatief goed voor. Inwoners geven hun leven gemiddeld een hoog cijfer en behoren tot de meest tevreden inwoners van Nederland.

Toch laat deze publicatie zien dat er ontwikkelingen zijn die de brede welvaart op termijn onder druk kunnen zetten. Denk aan de toenemende druk op de zorg, aan werkstress of aan zorgen over de toekomst van kinderen in de regio. Het zijn vragen die steeds meer inwoners herkennen: Hoe zorg ik goed voor mijn ouders? Hoe houd ik balans in mijn werk en leven? Hoe ziet de toekomst eruit voor de volgende generatie in Súdwest-Fryslân?

De trends in deze monitor wijzen op veranderingen die geleidelijk maar onmiskenbaar doorwerken in het dagelijks leven. Niet iedereen voelt die gevolgen in dezelfde mate. Hoewel deze rapportage gemiddelde cijfers laat zien, geldt dat sommige groepen – met name inwoners met een lagere sociaaleconomische positie – op meerdere fronten minder weerbaar zijn. Zij leven minder lang in goede gezondheid, hebben vaker financiële zorgen, en kunnen minder terugvallen op een netwerk of buffer.

Dat maakt het belangrijk om nú na te denken over de toekomst. Welke richting willen we op met Súdwest-Fryslân? Welke keuzes zijn nodig om de brede welvaart ook op de langere termijn te behouden – voor iedereen? Niet alles ligt binnen de invloedssfeer van de gemeente en haar burgers, maar op sommige thema's valt wel gericht bij te sturen.

Súdwest-Fryslân in 2040 zal er anders uitzien dan vandaag. De vraag is: neemt de gemeenschap de regie over veranderingen, of laat het die veranderingen over zich heen komen? Deze monitor biedt inzichten die kunnen helpen om onderbouwde keuzes te maken – vandaag, voor het geluk van morgen.

Bronnen

CBS. (2024). *Toen en nu: hoe Nederland in 50 jaar veranderde*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2024/toen-en-nu-hoe-nederland-in-50-jaar-veranderde>

CBS. (2025). *Statline: Bevolking op 1 januari en gemiddeld; geslacht, leeftijd en regio*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/03759ned/table?ts=1714116298955>

CBS. (2025a). *Veiligheidsmonitor; kerncijfers, regio*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85146NED/table>

CBS. (2025b). *Inkomen van huishoudens*. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/86161NED/table>

CBS. (2025c). *Laag en langdurig laag inkomen van huishoudens; huishoudenskenmerken*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83841NED/table?dl=B00FA>

CBS. (2025d). *Bevolking; hoogstbehaald onderwijsniveau en regio*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85525NED/table?dl=B6A46>

CBS. (2025e). *Bodemgebruik*. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/86211NED/table?ts=1768987840724>

CBS. (2025f). *Voorraad woningen*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82550NED/table>

CBS. (2025g). *Regionale Monitor Brede Welvaart 2025*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator>

CBS. (2025h). *Huishoudelijk afval per gemeente per inwoner*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/83452NED>

CBS. (2025i). *Nabijheid voorzieningen*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80305ned/table?fromstatweb>

CBS. (2025j). *Regionale kerncijfers Nederland*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70072ned/table>

GGD Fryslân. (2025). *Gezondheidsmonitor 19+*.

PBL. (2018). *Sterke daling van potentiële mantelzorgers in de toekomst*. <https://www.pbl.nl/actueel/nieuws/sterke-daling-van-potentiele-mantelzorgers-in-de-toekomst>

Planbureau Fryslân. (2024). *Verschil in Fryslân: de samenleving in zes klassen*. <https://planbureau.frl/publicaties/verschil-in-fryslan-de-samenleving-in-zes-klassen/>

Planbureau Fryslân. (2024a). *Vraagdruk woningbouwcorporaties Fryslân*. <https://planbureau.frl/nieuws/woningcorporaties-kunnen-minder-mensen-aan-sociale-huurwoning-helpen/>

Planbureau Fryslân. (2025). *Monitor Sociale Samenhang*. <https://planbureau.frl/monitoren/meedoen-en-vertrouwen-van-de-inwoners-van-fryslan/>

Planbureau Fryslân. (2025a). *Monitor Werk*.
<https://planbureau.frl/monitoren/werk/>

Planbureau Fryslân. (2025b). *Monitor Klimaat en milieu*.
<https://planbureau.frl/monitoren/klimaat-en-milieu/>

Planbureau Fryslân. (2025c). *Monitor Natuur & Landschap*.
<https://planbureau.frl/monitoren/natuur-en-landschap/>

Planbureau Fryslân. (2025d). *Monitor Bereikbaarheid*.
<https://planbureau.frl/monitoren/bereikbaarheid/>

Provincie Fryslân. (2024). *Dashboard Prognose Bevolking en Huishoudens: Uitkomsten trendraming 2024-2050*. <https://staat-van-fryslan.hub.arcgis.com/pages/59f289c168b4409dba24044d868095eb>

Provincie Fryslân. (2025). *LISA werkgelegenheidsregister*.

Provincie Fryslân. (n.d.). *Circulaire Economie*. <https://www.fryslan.frl/circulaire-economie>

RIVM. (2024). Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024. [Home | Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024](#)

ROA. (2024). *Project Onderwijs-Arbeidsmarkt (POA)*.
<https://roastatistics.shinyapps.io/AIStot2028/>

Planbureau Fryslân wordt gesubsidieerd door Provinsje Fryslân.

Planbureau Fryslân
Prins Hendrikstraat 8
8911 BK Leeuwarden
(058) 234 85 00
info@planbureau.frl
www.planbureau.frl

Colofon

Gemeente Súdwest-Fryslân: trends en ontwikkelingen' is een uitgave van Planbureau Fryslân, februari 2026.

Auteur

Sibilla Hoekstra

Met medewerking van

Arlette Bickel, Bernard Boorsma, Mandy Bosma, Ilse Ganzevoort, Siebren Kooistra, Gerian Kuiper, Chaïm Ia Roi